

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราทางวิชาการ เอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

โดยแต่ละแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญของแต่ละประเด็นดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่ต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการ เสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งความหมายของการมีส่วนร่วมนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหายา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะ

อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร^๑

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมสมทบทรัพยากรและร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน จะเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชน เกิดความพึงพอใจจนบรรลุเป้าหมาย การมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงแคการเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ เท่านั้น ยังรวมถึงกิจการที่ประชาชน ชุมชนสามารถดำเนินการเองโดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับ และสนับสนุน^๒

โคเฮนและอัฟฮอฟ ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน ๔ มิติ ได้แก่

- ๑) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
- ๒) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
- ๓) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- ๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค^๓

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนา โดยมีการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ คือในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น และในการปฏิบัติตามแผนหรือโครงการต่าง ๆ โดยความสมัครใจ^๔

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสให้บุคคล ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ร่วมดำเนินงาน ร่วมสมทบทรัพยากรและร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน เป็นกระบวนการในการพัฒนา โดยมีการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น

^๑ สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์, การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพาณิชย์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕.

^๒ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, คู่มือหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ป., ๒๕๕๐), หน้า ๗.

^๓ Cohen , J.M. and Uphoff , N.T. Rural Development Participation : **Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center for International Studies , Cornell University ,1981), P 6.

^๔ United Nation, Department of Internation Economic and Social Affair, Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development, **Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert**, (New York : United Nation , 1981), P 5.

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๑) ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนา ควรมี ๔ ขั้นตอน คือ

๑.๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

๑.๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

๑.๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๑.๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก^๕

๒) ระดับการมีส่วนร่วม

อรพรรณ นาคมหาชาสินธุ์ กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๕ ระดับดังนี้

ระดับที่ ๑ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นน้อยสุดซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัยและประชาชนสามารถเข้าถึงได้

ระดับที่ ๒ การเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ปรีกษาหารือทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอ ความคิดเห็น ประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางการปรับปรุงนโยบาย การตัดสินใจและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน

ระดับที่ ๓ เป็นระดับที่หน่วยภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการทำงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนาจความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับ

^๕โกวิท พวงงาม, การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, (ม.ป.ท, ๒๕๔๕), หน้า ๘.

ภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับชั้นมักดำเนินการในรูปแบบกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ระดับที่ ๔ การที่หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

ระดับที่ ๕ การเสริมอำนาจประชาชน เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชน มีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ การบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อเข้ามาทดแทน การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐดำเนินการหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในระดับสูงสุดนี้เน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของดำเนินการภารกิจและภาครัฐมีหน้าที่ใน การส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น^๖

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการ ทัวไปว่าแบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ

๒.๑) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน

๒.๒) การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร

๒.๓) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น ๓ กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

๒.๓.๑) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ

๒.๓.๒) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ

๒.๓.๓) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ

๒.๓.๔) การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

๒.๓.๕) การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วม ช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ^๗

๓) แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร ได้กล่าวถึงหลักการการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

๓.๑) หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดย ยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

๓.๒) หลักการจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และ ความคิด จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและ ล้มเหลว

๓.๓) หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความซื่อสัตย์ ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ ร่วม สนับสนุนนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

^๖ อรพรรณ นาคมหาชาลสินธุ์, การมีส่วนร่วมของประชาชน, (วารสารกรมบัญชีกลาง. ๔๘(๕), ๒๕๕๐), หน้า ๑๙-๓๔.

^๗ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และ กรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗.

๓.๔) การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ ประชาชน มีโอกาสทดลองคิด ปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่า ของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

๓.๕) หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือ ในการพัฒนาได้ดี

๓.๖) หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลัง ใน การทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ^๔

๔) ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชนไว้ ๒ ประการคือ

๔.๑) การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

๔.๑.๑) จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

๔.๑.๒) จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทำสนธิสัญญาระหว่าง กลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

๔.๑.๓) อบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

๔.๑.๔) ลงมือปฏิบัติจริง

๔.๑.๕) ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่ การปรับปรุง กระบวนการทำงานที่เหมาะสม

๔.๒) การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่ มี และช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ซึ่งสามารถทำได้ หลายวิธี ดังนี้

๔.๒.๑) แลกเปลี่ยน เรียนระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

๔.๒.๒) สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนอย่างต่อเนื่อง และ สนับสนุน ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๓) แลกเปลี่ยนเรียนและดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่าง ต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน^๕

^๔ ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชนบท, ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, หน่วยที่ ๘, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๓๖๒.

^๕ สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐาน อุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย, ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : เอส. อาร์. พรินติ้ง, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑๘.

๕) กรรมวิธีในการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม ได้กล่าวถึงกรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถทำได้หลายวิธี ที่สำคัญมี ดังต่อไปนี้

๕.๑) การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมอภิปรายหรือเนื้อหาสาระของ แผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน

๕.๒) การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา

๕.๓) การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการใน คณะกรรมการ บริหารโครงการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบ เข้ามีส่วนร่วม รับรู้และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย

๕.๔) การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่อง ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

๕.๕) การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือก ตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร

๕.๖) การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

๕.๗) การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับ ผลกระทบเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น

๕.๘) การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดง ความคิดเห็นตอนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวม

๕.๙) การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม

๕.๑๐) การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันที่^{๑๐}

๖) ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา จำแนกปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมไว้

๖ ประการ คือ

๖.๑) ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะให้เข้าร่วม คือ ฝ่ายราชการหรือฝ่ายผลิตดำเนินการเพียงลำพังโดยไม่ยอมหรือไม่เต็มใจให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย อาจเนื่องมาจาก

๖.๑.๑) ไม่เคยชิน เพราะทำให้ขาดความสะดวก ขาดความเป็นส่วนตัว การใช้ภาษาพูดเป็นแบบวิชาการ

๖.๑.๒) ทำให้ฝ่ายอื่น ๆ เห็นพฤติกรรมการทำงานของตน หรือทำให้ต้องมีความโปร่งใสมากขึ้น จะทุจริตหาผลประโยชน์ได้ยากขึ้น

^{๑๐}โกวิท พวงงาม, การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, (ม.ป.ท, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑.

- ๖.๑.๓) ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย
- ๖.๑.๔) คิดว่าฝ่ายอื่น ๆ ก็ไม่มีความรู้ที่เหมาะสมเพียงพอ
- ๖.๑.๕) คิดว่าฝ่ายอื่น ๆ ด้วยกว่าฝ่ายตน หรือเฉื่อยชา จึงไม่ควรจะ

ร่วมงานด้วย

๖.๑.๖) การยึดถือระบบอุปถัมภ์ โดยข้าราชการยึดถือการสั่งการลงมาตามลำดับชั้นโดยคำนึงถึงพวกพ้องเป็นหลัก ผิด่อนการนัดหมายชาวบ้านมามีส่วนร่วม หรือผิดนัดชาวบ้าน แต่คอยบริการเจ้านายทั้งที่มีได้นัดหมายไว้ก่อน

๖.๑.๗) มองเห็นว่าฝ่ายอื่น (ราษฎร) ไม่สำคัญต่อการมีส่วนร่วม หรือบางสังคมใช้วิธีบังคับเกณฑ์แรงงานมาร่วมเป็นผลให้ราษฎรไม่เกิดความรักหวงแหนในสิ่งที่มาร่วมทำนั้น

๖.๑.๘) พิจารณามีตัวแทนของผู้ที่มาร่วมมักเป็นบุคคลที่ไม่ใช่ตัวแทนทั้งหมด โดยมักร่วมกับบุคคลฐานะดีเท่านั้น โดยมีได้คำนึงถึงตัวแทนของแต่ละกลุ่ม

๖.๒) ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะมีส่วนร่วม เนื่องจาก

๖.๒.๑) ไม่ทราบเรื่องการให้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยหรือไม่ทราบว่ามีการกิจกรรมนั้น

๖.๒.๒) กลัวว่าเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วจะเสียเวลา หรือเกิดความขัดแย้งหรือเสียประโยชน์

๖.๒.๓) ไม่ทราบว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไร เนื่องจากไม่เคยให้พูดคุยอย่างเสมอภาคมาก่อน

๖.๒.๔) กลัวว่ามีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ฐานะต่างกัน การแต่งกาย การแสดงท่าทาง หรือเป็นคนละกลุ่ม คนละพวกกัน ทางเพศ ทางศาสนา ยิ่งแตกต่างกันมาก มักทำให้การมีส่วนร่วมเป็นไปได้ยากมากขึ้น

๖.๒.๕) เชื่อว่าการมีส่วนร่วมไม่จำเป็นสำหรับตน เพราะคิดว่ามีผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว

๖.๒.๖) เข้าไปมีส่วนร่วมแล้วไม่ได้รับการยอมรับ เช่น แพทย์ต้องฟังคนไข้เล่าอาการบ้าง แต่บางกรณีแพทย์ไม่ฟังหรือท่าทางไม่สนใจ ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกไม่ได้รับการยอมรับ

๖.๒.๗) มีอคติเป็นส่วนตัว อาจไม่มั่นใจในความสามารถของตนหรือมีบทเรียนที่ไม่ดีในอดีต เช่น เคยได้รับการดูถูกเหยียดหยัน หรือเข้าร่วมแล้วเสียเวลาไม่ได้ประโยชน์

๖.๒.๘) รู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำตามสัญญาหรือไม่ได้ความเป็นธรรม เช่น เมื่อร่วมประชุมก็รับปากจะทำแล้วไม่ทำหรือทำแต่ล่าช้าจนเกิดผลเสียไปแล้ว หรือมักลำเอียงช่วยพวกตัวเองแต่ไม่ช่วยราษฎรผู้ยากจน

๖.๒.๙) การมีส่วนร่วมเป็นไปไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมไม่พอใจในบทบาทที่เข้าไปร่วมซึ่งอาจเป็นเพียงเพื่อเป็นพิธีการ หรือเพียงแต่นำไปรายงานว่าให้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว

๖.๒.๑๐) อยากเข้าไปมีส่วนร่วม แต่มีแรงเสียดทานจากสังคมรอบข้างจึงไม่อาจเข้าร่วมได้

๖.๒.๑๑) เข้าไปร่วมด้วยแล้วแต่ยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม มีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่คำนึงว่าส่วนรวมจะเสียประโยชน์อะไร ขอเพียงให้ตนได้ประโยชน์เท่านั้น

๖.๓) ปัญหาและอุปสรรคจากทั้ง ๒ ฝ่าย เนื่องจาก

๖.๓.๑) ต่างฝ่ายต่างไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่นมีส่วนร่วม

๖.๓.๒) การไม่ชอบรวมกลุ่มหรือไม่ชอบทำงานเป็นทีม ทั้งฝ่ายได้และฝ่ายเสียประโยชน์

๖.๓.๓) ชาวบ้านบางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และขณะเดียวกันผู้นำหมู่บ้านไม่ได้รับความเชื่อถือ และศรัทธาจากชาวบ้านเท่าที่ควร

๖.๓.๔) ปัญหาจากการเอาเปรียบกันของแต่ละฝ่าย เช่น เมื่อฝ่ายของรัฐบาล จะจัดเวทีประชุมแล้วเชิญชาวบ้าน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าร่วมฟัง และแสดงความคิดเห็น ฝ่ายที่จัดก็มักควบคุม โดยเอาเปรียบฝ่ายอื่น เช่น การปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น ดังนั้นจึงควรให้มีการร่วมจัดการประชุม

๖.๔) ปัญหาและอุปสรรคจากหลักการที่ยึดถือต่างกัน กล่าวคือ

๖.๔.๑) ความขัดแย้งไม่ร่วมมือกันมีรากฐานจากปรัชญาแนวคิดและทิศทางการพัฒนาที่ต่างกัน

๖.๔.๒) การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ต้องมาจากพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกัน

๖.๔.๓) การบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจจะไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เพราะการจะให้ผู้อื่นมาร่วมกิจกรรม หรือร่วมความคิดด้วยต้องกระจายอำนาจเพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ให้มากที่สุด

๖.๔.๔) มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ทำให้ฝ่ายที่ได้ประโยชน์พยายามปกป้องประโยชน์นั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลที่ควรจะเป็น

๖.๕) ปัญหาและอุปสรรคจากการสื่อสาร เนื่องจาก

๖.๕.๑) การมีส่วนร่วมจะเริ่มขึ้นเมื่อประชาชนได้รับข่าวสาร เข้าไปเป็นที่ปรึกษาและเป็นตัวแทนของชุมชนที่มีส่วนร่วมตัดสินใจ

๖.๕.๒) การมีส่วนร่วมจะเพิ่มไปยังบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อต่างฝ่าย มีข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ ใกล้เคียงกัน

๖.๕.๓) ขาดข้อมูลพื้นฐานอย่างเพียงพอ จึงควรจำแนกประชาชนในท้องถิ่นเป็นกลุ่มผู้สนใจแต่ละเรื่องให้ชัดเจน

๖.๕.๔) การขาดข้อมูลอย่างเพียงพออาจทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปโดยใช้อารมณ์

๖.๖) ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วิธีการไม่เหมาะสม คือ

๖.๖.๑) การริเริ่มโครงการต้องเริ่มที่ตัวปัญหา แล้วให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับปัญหานั้น โดยร่วมอภิปราย แล้วกำหนดวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

๖.๖.๒) การแสดงความคิดเห็นไม่ควรเป็นการพูดในที่ประชุมเพียงอย่างเดียว เพราะอาจมีผลกระทบต่อผู้ให้ความเห็นหรือครอบครัว และอาชีพของบุคคลนั้น ๆ ได้

๖.๖.๓) ควรให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐให้มากขึ้น เช่น สถานีตำรวจ โรงเรียน กรรมการการเลือกตั้ง โรงพยาบาลของราชการ เป็นต้น

๖.๖.๔) การมีส่วนร่วมต้องให้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แสดงความคิดเห็นได้โดยเท่าเทียม และอยู่บนพื้นฐานที่เคารพซึ่งกันและกัน

๖.๖.๕) ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะให้ฝ่ายใดมีส่วนร่วมแค่ไหนเพียงใดและอย่างไร ให้เหมาะสมกับแต่ละโครงการ

๖.๖.๖) ให้โอกาสเข้าร่วมในสถานที่และเวลาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนที่ไม่สะดวกแก่การเข้าร่วมได้จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วม^{๑๑}

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
โกวิท พวงงาม, (๒๕๕๕, หน้า ๘)	ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ๑. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ๒. การวางแผนพัฒนา ๓. การดำเนินการพัฒนา ๔. การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ๕. การประเมินผลการพัฒนา
อรรถพร นาคมหาสาสินธุ์, (๒๕๕๐, หน้า ๑๔-๓๔) นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (๒๕๔๖, หน้า ๑๗)	ระดับการมีส่วนร่วม ๑. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ๒. การมีส่วนร่วมเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสาร ๓. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๔. การมีส่วนร่วมในการทำ ๕. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน
ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร, (๒๕๓๒, หน้า ๓๖๒)	แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม ๑. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน ๒. หลักการจัดความขัดแย้ง

^{๑๑} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และ กรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

ตารางที่ ๒.๑ (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
	๓. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้าน ความซื่อสัตย์ ความอดทน การร่วมมือ การ ซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง ๔. การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่องเป็น การส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ๕. หลักการทำงานเป็นทีม ๖. หลักการสร้างพลังชุมชน
สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบัน ราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐาน อุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย, (๒๕๔๕, หน้า ๑๑๘)	ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ๑. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ๒. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย
โกวิท พวงงาม, (๒๕๔๕, หน้า ๑๑)	กรรณวิธีในการมีส่วนร่วม ๑. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย ๒. การถกเถียง ๓. การให้คำปรึกษาแนะนำ ๔. การสำรวจ ๕. การประสานงานร่วม ๖. การจัดทัศนศึกษา ๗. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ๘. การไต่สวนสาธารณะ ๙. การสาธิต ๑๐. การรายงานผล
นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (๒๕๔๗, หน้า ๔)	ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม ๑. ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะให้เข้า ร่วม ๒. ปัญหาและอุปสรรคจากฝ่ายที่ควรจะให้เข้า มีส่วนร่วม ๓. ปัญหาและอุปสรรคจากทั้ง ๒ ฝ่าย ๔. ปัญหาและอุปสรรคจากหลักการที่ยึดถือ ต่างกัน ๕. ปัญหาและอุปสรรคจากการสื่อสาร ๖. ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วิธีการไม่ เหมาะสม

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ควรครอบคลุมขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมในการรับรู้
- ๒) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
- ๓) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
- ๔) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
- ๕) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๒.๒.๑ ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติดตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งปรากฏในมาตรา ๕ กำหนดไว้ดังนี้ ยาเสพติด (Narcotic Drugs) หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น

- ๑) ต้องการขนาดการเสพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
- ๒) มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา
- ๓) มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา
- ๔) สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

หรือ ยาเสพติด อาจหมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายแล้ว โดยการกิน ฉีด สูบ หรือดม จะทำให้มีผลต่อจิตใจ และร่างกายของผู้ใช้สารนี้โดยเฉพาะลักษณะต่อไปนี้

๑) ยาเสพติดออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท (Stimulant) ได้แก่ ใบกระท่อม โคเคอิน แอมเฟตามีน เป็นต้น

๒) ยาเสพติดออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท (Hallucinogen) ได้แก่ กัญชา แอล.เอส.ดี (L.S.D. = Lysergic Acid Diethylamide) ดี.เอ็ม.ที. (D.M.T.=Dimwethyl Trytamine) เป็นต้น

๓) สารเสพติดออกฤทธิ์ผสมผสาน (Mixed) ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อยจะกดประสาทอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้^{๑๒}

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กล่าวว่า สิ่งเสพติดหมายถึง สารเคมี หรือสารใดก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลเสพ หรือรับเข้าสู่ร่างกายเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่น ติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะก่อให้เกิดเป็นพิษเรื้อรัง ซึ่งจะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่บุคคลผู้เสพ และแก่สังคมด้วย^{๑๓}

^{๑๒} พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช ๒๕๒๒, (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๒๒).

^{๑๓} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, รายงานสถิติเกี่ยวกับยาเสพติด ประจำปี ๒๕๓๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส., ๒๕๓๖), หน้า ๒๑.

สรุปความหมายของยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายโดยการกิน ฉีด สูบ ดม หรือวิธีใดก็ตาม จะทำให้มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพสารนั้น

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑) ประเภทของยาเสพติด

ในปัจจุบันยาเสพติดมีมากกว่าร้อยชนิด โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามการออกฤทธิ์ และยังแบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามกฎหมาย และแบ่งตามองค์การอนามัยโลก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้แบ่งประเภทของยาเสพติด ดังต่อไปนี้

๑.๑) แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง สามารถแบ่งยาเสพติดออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑.๑.๑) ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น ยาระงับประสาท และยานอนหลับ สารระเหย กาว เครื่องดื่มมึนเมา

๑.๑.๒) ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน กระเทียม โคคาอิน (โคเคน) กาแฟ ฯลฯ

๑.๑.๓) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ฯลฯ

๑.๑.๔) ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมร่วมกัน เช่น กัญชา ฯลฯ

๑.๒) แบ่งตามแหล่งที่มา

๑.๒.๑) ประเภทที่ได้จากธรรมชาติ เช่น มอร์ฟิน กระเทียม กัญชา เป็นต้น

๑.๒.๒) ประเภทที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอิน เซโคบาร์บิทัล แอมเฟตามีน เป็นต้น

๑.๓) แบ่งตามกฎหมาย แบ่งได้ ๒ ประเภทคือ

๑.๓.๑) ประเภทถูกกฎหมาย เช่น ยาแก้ไอ น้ำดำ บุหรี่ เหล้า กาแฟ

๑.๓.๒) ประเภทผิดกฎหมาย ยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๘ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๐ จัดแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

ประเภท ๑ ได้แก่ เฮโรอิน อาเซทอร์ฟิน อีทอร์ฟิน แอมเฟตามีน เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง

ประเภท ๒ ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน โคเคอิน เป็นยาเสพติดให้โทษทั่วไป

ประเภท ๓ ได้แก่ ยาแก้ไอที่มีฝิ่น หรือโคเคอินเป็นส่วนผสม ยาแก้ท้องเสียที่มีโคฟีโนคซีเลทเป็นส่วนผสม เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับยาที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ผสมอยู่ด้วย

ประเภท ๔ ได้แก่ อาเซติคแอน ไฮโดรด์ อาเซติลคลอไรด์ เป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒

ประเภท ๕ ได้แก่ กัญชา กระท่อม เป็นยาเสพติดให้โทษที่มิได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔

๑.๔) แบ่งตามองค์การอนามัยโลก แบ่งออกเป็น ๙ ประเภท คือ

๑.๔.๑) ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น เฮโรอีน

๑.๔.๒) ประเภทบาร์บิทูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราลดีไฮด์ คลอไดอาซีพอกไซด์

๑.๔.๓) ประเภทแอลกอฮอล์ ได้แก่ เหล้า เบียร์

๑.๔.๔) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

๑.๔.๕) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ใบโคคา

๑.๔.๖) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

๑.๔.๗) ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

๑.๔.๘) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลีน เมล็ดมอร์นิ่ง โกลลี ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

๑.๔.๙) ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใด ๆ ได้ เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่^{๑๔}

๒) โทษพิษภัยของยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา กล่าวถึงโทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติดนอกจากจะมีผลกระทบโดยตรง ก่อให้เกิดโทษอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพเองแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อระบบครอบครัว ระบบสังคมและประเทศชาติได้ ดังนี้

๒.๑) โทษพิษภัยต่อผู้เสพ ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลต่อระบบประสาทและอวัยวะต่าง ๆ ของผู้เสพทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น มีรูปร่างผอม ซูบซีด ผิวคล้ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมอ่งเสื่อม ความคิดความจำสับสน และเป็นโรคติดเชื้ออื่น ๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับอักเสบ ไตอักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคมะเร็งปอด ภูมิคุ้มกันต้านในร่างกายนจะลดลง มีสภาวะทางจิตใจไม่ปกติ สมรรถภาพทางจิตใจเสื่อม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งจากผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าว จะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่นไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจการเรียนการทำงานและอาจประสบอุบัติเหตุได้ อันเนื่องมาจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

๒.๒) โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้ที่เสพยาเสพติดจะมีพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น เป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า และเสียงบประมาณของประเทศส่วนรวมอย่าง

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองวิชาการและวางแผน, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ประชุมช่างพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖-๑๙.

ไร้ประโยชน์ที่จะต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

๒.๓) โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ ผู้ที่เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด เป็นผู้ที่ทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคน และงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด^{๑๕}

พูนสุข นิติวัดนะ ได้กล่าวว่า โทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติด นอกจากจะมีผลกระทบต่อผู้เสพโดยตรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อครอบครัว ประเทศชาติ ทั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

๒.๑) โทษพิษภัยต่อผู้เสพ ที่เห็นได้ชัดคือ ผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากฤทธิ์ต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เมื่อร่างกายรับยาเหล่านั้นเป็นประจำ ทำให้การทำงานของระบบต่าง ๆ ผิดปกติจากเดิม ทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง มีร่างกายซูบผอม ผิวดำคล้ำ สมอแสงเสื่อม ป่วยด้วยโรคระบาดต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากฤทธิ์ยา เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคตับ โรคไต ฯลฯ ภูมิคุ้มกันต้านในร่างกายน้อยลง ทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย และถ้าเสพยาติดนั้นมีสารอื่นเจือปนอยู่ด้วย เช่น เฮโรอีนเบอร์ ๓ อาจมียานอนหลับหรือสารหนูผสมน้ำมันเบนซินบางชนิดมีสารตะกั่วผสมอยู่ด้วย ลักษณะเช่นนี้จะเพิ่มภัยจากสารเจือปนได้อีกด้วย นอกจากนี้ผู้เสพยาเสพติด โดยการฉีดยาที่มีการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน อาจถึงแก่ชีวิตได้เพราะเกิดสภาวะติดเชื้อ เช่น การติดเชื้อไวรัส โรคเอดส์ จากการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกันของผู้เสพยาอื่น โดยฉีดเข้าเส้น ในส่วนของจิตใจพบว่าผู้ติดยาเสพติดมีอาการไม่ปกติ เช่น อ่อนไหวง่าย ซึม หรือเกรี้ยวกราด ในที่สุดก็จะเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่สนใจตนเองขาดความรับผิดชอบไม่อาจทำงานหรือเรียนหนังสือได้ และมักประสบอุบัติเหตุ หรือแม้แต่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้เสียทรัพย์สินซึ่งอาจเป็นสาเหตุในการก่ออาชญากรรม ปล้น จี้ หรือฆ่า เพื่อบำรุงเงินมาซื้อยาเสพติดและความร้ายแรงของพิษภัยก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามปริมาณของยาเสพติดที่ผสมในร่างกายที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

๒.๒) โทษพิษภัยต่อครอบครัว การติดยาเสพติดนอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเอง และครอบครัวแล้วผู้เสพยาติดยังขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ ไม่ห่วงใย ไม่ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติมา ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นต้องสูญเสียเศรษฐกิจ และรายได้ของครอบครัว เนื่องจากต้องนำเงินไปซื้อยาเสพติด และบางรายต้องจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อใช้จ่าย ในการบำบัดรักษากลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด หรือก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว เช่น ทำให้ครอบครัวไม่สงบสุข มีปัญหาความแตกแยกเกิดการทะเลาะวิวาท

๒.๓) โทษพิษต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผู้เสพยาเสพติดสามารถก่อปัญหาให้เกิดขึ้นให้กับสังคมได้ในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การก่ออาชญากรรม การปล้น การจี้ ซึ่งทรัพย์สิน ทำร้ายผู้อื่นและยังอาจเป็นต้นเหตุของการสูญเสียทั้งชีวิตทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุบน

^{๑๕} กรมสามัญศึกษา, คู่มือการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๑๖.

ท้องถิ่นการเกิดอค์ภัย และผู้ติดยาเสพติดยังเป็นที่รังเกียจของสังคมหรือเข้าสังคมไม่ได้ พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดเป็นการถ่วงความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาของสังคม สภาวการณ์ดังกล่าว ก็จะกลายมาเป็นภาระของสังคมส่วนรวม ในการจัดสรรบุคลากรแรงงานและงบประมาณในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในที่สุด

๒.๔) โทษพินัยต่อประเทศชาติ ผู้ติดยาเสพติดจะตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคง ความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากผู้ติดยาเสพติดทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษา และทำให้ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ทำให้ประเทศชาติเสียกำลังส่วนหนึ่งของชาติไปอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ติดยาเสพติดที่เป็นเยาวชน ย่อมสูญเสียพลังกำลังที่เป็นอนาคตของชาติถ้าสภาพการณ์เป็นเช่นนี้ ความมั่นคงของชาติย่อมถูกกระทบกระเทือน^{๑๖}

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ยาเสพติดทุกชนิดเมื่อผู้เสพได้เสพเข้าไปแล้ว จะส่งผลโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ และส่งผลกระทบต่อทางอ้อมต่อครอบครัว ประเทศชาติทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย

๓) สาเหตุของการติดยาเสพติด

ศรีประกาย ทัตตานนท์ ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ว่า ประกอบด้วยสาเหตุ ๓ ประการคือ ตัวบุคคล ตัวยา และสิ่งแวดล้อม

๓.๑) สาเหตุจากตัวบุคคลที่ทำให้มีการติดยาเสพติด ได้แก่

๓.๑.๑) ด้านบุคลิกภาพ พวกที่ติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ อ่อนแอ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา หรือมีบุคลิกภาพที่เปี้ยงเบน ก้าวร้าวต่อต้านสังคม

๓.๑.๒) ด้านจิตใจ เคยเป็นโรคจิตประสาทมาก่อน หรือใช้ยาหล่อมประสาทเป็นประจำ

๓.๑.๓) ด้านร่างกาย ใช้เพื่อเป็นยาบรรเทาปวดหรือเพื่อให้สบายขึ้น

๓.๒) สาเหตุจากตัวยาที่ทำให้ติดยาเสพติด ได้แก่

๓.๒.๑) เกิดจากฤทธิ์ของตัวยาเสพติดซึ่งออกฤทธิ์ระงับความเจ็บปวด ขณะเดียวกันก็ทำให้จิตใจอารมณ์แจ่มใส เคลิบเคลิ้ม หลุดพ้นจากโลกแห่งความเป็นจริงที่เป็นทุกข์ออกไปสู่โลกแห่งความฝัน ซึ่งเป็นสุขในระหว่างการออกฤทธิ์ของยาเสพติด ผู้ที่มีความทุกข์ในใจเป็นประจำต้องการหนีจากภาวะความเป็นจริง และหาทางออกโดยการใช้อยาเสพติดทำให้ติดยาได้

๓.๒.๒) เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดเอง เมื่อใช้บ่อยครั้งจะเกิด การติดยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เมื่อหยุดยาจะเกิดอาการขาดยาทำให้ต้องกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

^{๑๖} พูนสุข นิตวัฒน์, “การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗.

๓.๓) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและสังคม ที่ทำให้ติดยาเสพติด ได้แก่ อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติด ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด อยู่ในสังคมที่มีการขายยาเสพติดแพร่หลายในแหล่งชุมชนแออัด ซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด หาซื้อง่าย ทำให้วัยรุ่นซึ่งอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น อยากรลองในสิ่งที่ตนไม่เคยมาก่อน ถูกแนะนำชักชวนให้ลองใช้ บางครั้งมีความเชื่อผิด ๆ เชื่อว่ายามีฤทธิ์ทำให้ขยันสามารถทำงานได้มากขึ้น และเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ ก็จะเป็นสาเหตุทำให้ติดยาเสพติดได้^{๑๗}

สุพัตรา สุภาพ อธิบายการติดยาเสพติดว่ามีสาเหตุทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และสิ่งที่สำคัญคือความอ่อนไหวทางอารมณ์และจิตใจของผู้ใช้ โดยสรุปได้ดังนี้

๓.๑) สังคมและเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติดจะมีในเมืองมากกว่าชนบท โดยถ้าพูดถึงในด้านเศรษฐกิจแล้วคนยากจนจะติดยาเสพติดมากกว่าคนร่ำรวยหรือคนชั้นกลาง ซึ่งหากมองกลับกันก็มีปรากฏเสมอว่าสภาพเศรษฐกิจสังคมที่ไม่ดี อาจจะไม่มียาเสพติดก็ได้

๓.๒) ด้านวัฒนธรรม ในชุมชนบางแห่งโดยเฉพาะกลุ่มที่ยึดประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง บางแห่งก็นิยมใช้ยาเสพติดที่เสพติดไม่ใช้เพราะติดยาหรือเพราะมีความทุกข์ใจ แต่เสพติดเพราะกลุ่มเสพติด หรือทำตามค่านิยมของกลุ่ม เช่น พวกฮิปปี้

๓.๓) ด้านอารมณ์ ช่วยปลดปล่อยความทุกข์ใจ อึดอัดใจความเจ็บปวดต่าง ๆ หรือทดลองของใหม่ เช่น อยากรสนุก อยากรู้ อยากรทดลองในที่สุดเลยติดหรือการทำตัวเข้าพวกเดียวกันหรือให้กลุ่มยอมรับตน เช่น ในกลุ่มที่เสพติดหากไม่เสพติดก็เข้ากลุ่มไม่ได้^{๑๘}

ปริยพัชรา ชัยรัตน์ กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เยาวชน ตลอดจนผู้คนวัยอื่น ๆ หันไปเสพติดมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

๓.๑) สาเหตุจากการถูกชักชวน เยาวชนส่วนใหญ่มีสัญชาตญาณต้องการอยู่ร่วมกันต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นเพื่อนฝูงชักชวนให้ลอง ย่อมขัดไม่ได้ ทำให้เยาวชนต้องยอมใช้ยาเสพติดตามการชักชวนของเพื่อน ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนแน่ชัด โดยผลจากการศึกษาวิจัยของทางราชการ พบว่าเยาวชนติดยาเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักจูงมีถึง ๗๗% ประกอบกับเยาวชนวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง จึงง่ายต่อการชักชวนมากขึ้น

๓.๒) สาเหตุจากการอยากรลอง ความอยากรู้อยากเห็น อยากรลอง อยากรู้รสชาติ อยากรสัมผัส เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยคิดว่าคงไม่ติดง่าย ๆ แต่เมื่อลองเสพติดเข้าไปแล้วมักจะติด เพราะยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีน ติดง่ายมาก เพียงเสพติดครั้งก็ติดแล้ว

๓.๓) บทบาทของชุมชน จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้อง ต่อปัญหายาเสพติด การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้หมดไปหรือหายได้ยากขึ้นด้วยการสร้างกฎหมายที่เหมาะสม และการปรึกษากฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาทางสังคม เช่น ความยากจน แหล่งเสื่อมโทรม การว่างงาน และอื่น ๆ ย่อมช่วยลดปัญหาการติดยาใน

^{๑๗} ศรีประกาย ทัดตานนท์, “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๑๘} สุพัตรา สุภาพ, “ปัญหาสังคม”, (วารสารศ.อ.ส. ๒๒, ๒๕๓๙), หน้า ๓.

ทางอ้อมด้วย การกำจัดแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นบันไดให้เยาวชนไปใช้ยาเสพติด เป็นมาตรการที่จำเป็น^{๑๙}

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้ที่ติดยาเสพติดนั้นมีสาเหตุมาจากหลายประการ โดยเริ่มจากตัวบุคคลที่ติดยาเสพติดอาจมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบอิงและพึ่งพาผู้อื่น จึงตกเป็นเหยื่อของสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสารเสพติด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นหลายประการที่อาจเป็นสาเหตุนำไปสู่การติดสารเสพติด ทั้งทางด้านครอบครัว หรือสภาพแวดล้อมที่ใช้ชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

๔) วิธีสังเกตผู้ที่ใช้ยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา กล่าวถึงวิธีการสังเกตผู้ที่ใช้ยาเสพติด ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความเปลี่ยนแปลงหรือลักษณะอาการ และสิ่งตรวจพบ ดังต่อไปนี้

๔.๑) การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัย ความประพฤติ และบุคลิกภาพ

๔.๑.๑) เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย เอาแต่ใจ ขาดเหตุผล

๔.๑.๒) ขาดเรียน ชอบหนีโรงเรียน ขาดงานบ่อยจนผิดปกติ

๔.๑.๓) ความคิดช้า สติปัญญาเสื่อมลง ความจำเสื่อม มีผลทำให้ การเรียนหรือการทำงานบกพร่อง ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

๔.๑.๔) พูดจาเชื่อถือไม่ได้ พูดไม่อยู่กับร่องกับรอย ไม่สนใจต่อ สิ่งแวดล้อม ขาดความรับผิดชอบ มักเก็บตัวเงียบ หลบซ่อนตัวเอง ชอบเข้าห้องนํ้านาน ๆ

๔.๑.๕) พบอุปกรณ์เกี่ยวกับการเสพยา เช่น หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา กระดาษซองตะกั่ว ซากก้านไม้ขีดไฟจำนวนมาก เศษกระดาษไหมไฟ หลอดกาแฟตัดเป็นท่อนสั้น ๆ

๔.๑.๖) พูดจាក้าวร้าว ดื้อรั้น ผิดไปจากเดิม

๔.๑.๗) ไม่สนใจความเป็นอยู่ของตนเอง แต่งกายไม่เรียบร้อยสกปรก ไม่ค่อยอาบน้ำ

๔.๑.๘) มีข้ออ้างในการออกนอกบ้านเสมอ ชอบเที่ยวเตร่กลับบ้านผิด เวลา

๔.๑.๙) ง่วงเหงาหาวนอน นอนตื่นสายผิดปกติ เกียจคร้านไม่ชอบทำงาน

๔.๑.๑๐) มีอาการวิตกกังวล เศร้าซึม สีหน้าจะหมองคล้ำ

๔.๒) การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

๔.๒.๑) สุขภาพร่างกายทรุดโทรม ชูบผอม ซีดเหลือง ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย

๔.๒.๒) ริมฝีปากคล้ำ แห้งแตก ตาแดงก่ำ รูม่านตาขยาย น้ำมูกไหล เหนื่อออกมาก กลืนตัวแรง

^{๑๙} ปรีชา พิชรา ชัยรัตน์, รายงานวิจัยเรื่องปฏิกิริยาของครอบครัวและชุมชนที่มีผลต่อผู้ติดยาเสพติด, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๖-๑๗.

๔.๒.๓) บริเวณแขนตามข้อพับ หัวไหล่มีรอยแผล รอยขีดเป็น
จ้ำ ๆ เป็นร่องรอยของการฉีดยาเข้าเส้น

๔.๒.๔) มีรอยแผลเป็นที่บริเวณแขน ท้องแขน อันเนื่องจากการใช้ของ
มีคมกรีดเป็นทาง

๔.๒.๕) ผิวหนังหายบกร้าน เป็นแผลพุพอง อาจมีน้ำหนองน้ำเหลือง
โรคผิวหนัง

๔.๒.๖) ขอบใส่เสื้อแขนยาว และสวมแว่นตากรองแสงสีเข้มเพื่อปกปิด
ร่องรอยและอาการจากการเสพยา

๔.๓) ลักษณะของการขาดยา

๔.๓.๑) หวานอ่อนบ่อย จามคล้ายคนเป็นหวัด น้ำมูกน้ำตาไหล

๔.๓.๒) กระสับกระส่ายกระวนกระวาย หายใจถี่ ปวดท้อง คลื่นไส้
อาเจียน อาจถ่ายอุจจาระเป็นเลือด เหงื่อออกมากผิดปกติ

๔.๓.๓) ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดเสียวในกระดูก ม่านตาขยายโตขึ้น
ตาพร่าไม่สู้แสงแดด มีอาการคันหูร่นหูร่าย มีอาการคัน หรือเป็นตะคริวตามมือแขนและขา หรือส่วน
ใดส่วนหนึ่ง

๔.๓.๔) มีอาการชักเกร็ง ใช้ขึ้นสูง ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วแรง
และถี่ผิดปกติจนไม่หลับ เพื่อ คลุ้มคลั่ง อาละวาด ควบคุมตนเองไม่ได้

๔.๔) การตรวจสอบหาสารเสพติดในร่างกาย

๔.๔.๑) การตรวจด้วยยา โดยการฉีดยาทำลายฤทธิ์ของยาเสพติด ทำให้
เกิดอาการขาด

๔.๔.๒) การเก็บปัสสาวะ เพื่อหาสารเสพติดในร่างกาย ซึ่งสามารถ
บอกชนิดของยาเสพติดบางชนิดได้^{๒๐}

โสรัตน์ กลั้ววิลา ได้กล่าวถึงวิธีสังเกตอาการทั่วไปของบุคคลที่ใช้สารเสพติด
ไว้ใกล้เคียงกับคณะกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา โดย
มีส่วนที่แตกต่างออกไปคือ ผู้ที่ใช้ยาเสพติดจะมีลักษณะเบื้อหน้าต่อการเรียนและ การทำงานทุกชนิด
การเรียนด้อยลง ลาครูออกจากห้องเรียนไปทำธุระส่วนตัวบ่อยผิดปกติ ทำงานบกพร่องขาดความ
สนใจในตนเอง ละเลยกิจวัตรประจำวัน เป็นคนทุกข์กังวลใจ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม^{๒๑}

^{๒๐} กรมสามัญศึกษา, คู่มือการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
กรมสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๑๔-๑๕.

^{๒๑} โสรัตน์ กลั้ววิลา, ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น, (มหาบัณฑิต : หลักสูตรปริญญาสังคมวิทยาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า
๙.

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๒ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติด

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, (๒๕๔๒, หน้า ๑๖-๑๙)	ประเภทของยาเสพติด ๑. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง ๒. แบ่งตามแหล่งที่มา ๓. แบ่งตามกฎหมาย ๔. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก
คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา, (๒๕๓๙, หน้า ๑๖) พูนสุข นิติวัฒน์, (๒๕๔๕, หน้า ๑๗)	โทษพิษภัยของยาเสพติด ๑. โทษพิษภัยต่อผู้เสพ ๒. โทษต่อครอบครัว ๓. โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ ๔. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ
ศรีประกาย ทัดตานนท์, (๒๕๔๓, หน้า ๘)	สาเหตุของการติดยาเสพติด ๑. ตัวบุคคล ๒. ตัวยา ๓. สิ่งแวดล้อม
สุพัตรา สุภาพ, (๒๕๓๙, หน้า ๓)	๑. สังคมและเศรษฐกิจ ๒. ด้านวัฒนธรรม ๓. ด้านอารมณ์
คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา, (๒๕๓๙, หน้า ๑๔-๑๕) โสรรัตน์ กลับวิลลา, (๒๕๔๑, หน้า ๙)	วิธีสังเกตผู้ที่ใช้ยาเสพติด ๑. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัย ความประพฤติ และบุคลิกภาพ ๒. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ๓. ลักษณะของการขาดยา ๔. การตรวจสอบหาสารเสพติดในร่างกาย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมทุกระดับ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งติดยาเสพติดหรือลักลอบค้ายาเสพติดทำให้ผู้คนในชุมชนหรือในสังคมต้องระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองหรือคนในครอบครัว ทั้งในรูปแบบของการถูกชักชวนให้เป็นทาสของยาเสพติดและอาจไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงเป็นเรื่องที่ต้องมองในมิติทางสังคมวิทยา ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชนหรือสังคม ทั้งนี้เพราะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ผู้เสียหายโดยตรงมิได้ร้องทุกข์แจ้งความเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองผู้มีหน้าที่ต้องกระทำการปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายมาลงโทษ

๒.๓.๑ ความหมายของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

วิสันต์ มาศรี ได้ให้ความหมายของการป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษ่า ข่าวสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิตยาและยาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนไม่ใช้ยาเสพติด^{๒๒}

สุขฤดี รัชศกการสกุล กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงเจตนาเพื่อป้องกันมิให้เกิดหรือมีการกระทำที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด โดยไม่ทดลองเสพยาเสพติด เลือคบเพื่อน หลีกเลี้ยงการเสพยาเสพติด การปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน การปฏิบัติตามคำเตือนหรือคำแนะนำ การไม่คบเพื่อนที่ใช้สิ่งเสพติด^{๒๓}

เสกสรร สงวนนาม กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่บุคคลแสดงออกมาเพื่อพบเจอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจะปฏิเสธหรือไม่ยอมรับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกประเภท^{๒๔}

สรุปความหมายของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษ่าและความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติด

^{๒๒} วิสันต์ มาศรี, กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/๕๐๐๑๓๗๐๐๓๔inetg๒๒/kickrrm-rnrngkh-๓๓/kickrrm-kar-pxngkan-laea-kaekhi-payha-ya-seph-tid> [๐๑ ตุลาคม ๒๕๕๖].

^{๒๓} สุขฤดี รัชศกการสกุล, “โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐.

^{๒๔} เสกสรร สงวนนาม, “เจตคติต่อยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจรรยาเสพติดของนักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๔), หน้า ๖.

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีดังต่อไปนี้

๑.๑) การป้องกันในวงกว้าง เป็นการป้องกัน โดยเน้นเป้าหมายที่สังคม โดยทั่วไปมุ่งหวังให้ประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในปัญหายาเสพติดได้ถูกต้อง การป้องกันในวงกว้างมีด้วยกันหลายประการ ได้แก่

๑.๑.๑) การเผยแพร่ข่าวสาร โดยให้ข่าวสารทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ในรูปแบบต่าง ๆ

๑.๑.๒) การให้การศึกษา เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งของเด็กวัยรุ่น การป้องกันจึงทำได้โดยแทรกเนื้อหาเรื่องยาเสพติดไว้ในหลักสูตรการศึกษาของระดับชั้นต่าง ๆ เป็นการถ่ายทอดความรู้ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ทักษะ และประสบการณ์ในการสร้างคุณภาพชีวิต และการไม่พึ่งยาเสพติด โดยเน้นถึงการพัฒนาตนเอง จิตใจ และสร้างสุขนิสัยที่ดี

๑.๑.๓) การจัดกิจกรรมทางเลือก เพื่อแก้ปัญหายาบุคคล เลือกทางเลือกที่มีคุณค่ากิจกรรมทางเลือก ได้แก่ การสันทนาการ การประกอบอาชีพ บริการให้คำแนะนำปรึกษา

๑.๒) การป้องกันในวงแคบ มุ่งเน้นเฉพาะบุคคลของกลุ่ม หรือชุมชนบางแห่ง ที่ล่อแหลมต่อปัญหายาเสพติด โดยที่ประเมินแล้วว่า การป้องกันในวงกว้างอาจได้ผลช้า และไม่ทันการ จำเป็นต้องจำกัดกลุ่มคน หรือพื้นที่เป้าหมายให้แคบลงมา เพื่อให้การดำเนินงาน ปรากฏผลอย่างทันทั่วถึง เช่น ตั้งเป้าหมายเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มชาวเขาที่มีพื้นที่ปลูกฝิ่น หรือหมู่บ้านที่มีการระบาดของสารเสพติดต่าง ๆ กิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ดังนี้

๑.๒.๑) การฝึกอบรม เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการป้องกันการเสพติด และการใช้ยาในทางที่ถูก โดยมีเป้าหมายอยู่ที่กลุ่มคน ๒ กลุ่ม คือ การฝึกอบรมกลุ่มแกนนำ หรือผู้นำชุมชน ให้มีความรู้และนำความรู้ไปปฏิบัติในชุมชน โดยปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ เพื่อให้ผู้ได้รับการอบรมได้รับความรู้ และมีพฤติกรรมต่อต้านยาเสพติดโดยตรง

๑.๒.๒) การรณรงค์ เป็นการเผยแพร่ข่าวสารโดยการระดมสื่อต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตที่กำหนดไว้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ด้วย ซึ่งการรณรงค์ในพื้นที่ปัญหายาเสพติดรุนแรง จะทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัว ตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา

๑.๒.๓) การปฏิบัติการทางสังคม เป็นวิธีการที่หวังผลสูง เป็นการปลูกฝังให้คนในชุมชนลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหาอย่างฉับพลัน และอาจต้องใช้วิธีการที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น ขจัดแหล่งมั่วสุม หรือกวาดล้างแหล่งผลิต เป็นต้น

๑.๓) การป้องกันกรณีพิเศษ เป็นการป้องกันที่เน้นในวงแคบที่สุด โดยเป้าหมายอยู่ที่ตัวผู้เสพติดที่ผ่านการถอนพิษยาแล้ว แต่ยังมีได้แก่ปัญหาพื้นฐานของตนเองในการเสพยาเสพติด กลวิธีในการป้องกันวิธีพิเศษนี้มีหลายประการ ดังนี้

๑.๓.๑) การวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้ผู้ติดยาได้ทราบถึงพฤติกรรม และปัญหาของตนในการติดยาเสพติด

๑.๓.๒) การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการให้แนวทางปฏิบัติสำหรับเลือกปฏิบัติในกรณีที่เกิดปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด

๑.๓.๓) การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เพื่อลดความกดดันในครอบครัว และให้แนวปฏิบัติแก่ครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด หรือผู้มีความเสี่ยงสูง เพื่อลดปัญหาของตนเอง

๑.๓.๔) การให้สุศึกษา เป็นหาให้ความรู้เรื่องยาและสุขภาพอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการกลับไปใช้ยาในทางที่ผิดอีก

๑.๓.๕) การให้กำลังใจ เพื่อเพิ่มกำลังใจให้แก่ผู้ติดยาในขณะที่กำลังเผชิญปัญหาที่อาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติดอีก

๑.๓.๖) การฝึกอาชีพ กิจกรรมนี้สามารถดำเนินการได้ โดยเริ่มจากการสนับสนุนให้ประชาชนและเยาวชนที่สนใจกิจกรรมด้านนี้มารวมกลุ่มกันเพื่อฝึกสอน ฝึกความชำนาญ โดยแกนนำในชุมชนระดมความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักพัฒนาชุมชน ในการสนับสนุนการฝึกสอนให้แก่ชาวบ้านและเยาวชนในชุมชน^{๒๕}

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยกลวิธีต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันในระดับใด แนวทางในการป้องกันทั้งวงกว้าง วงแคบ หรือในกรณีพิเศษ โดยรูปแบบการป้องกัน คือ รูปแบบทางสาธารณสุข ด้วยวิธีการทางการแพทย์ รูปแบบทางกฎหมาย ด้วยมาตรการทางกฎหมายบังคับ และรูปแบบทางจิตวิทยา และสังคม โดยให้การศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้ยาในทางที่ผิด หรือเพื่อป้องกันการติดยา

๒) ระดับการป้องกันการเสพยาเสพติด

สุขเชษ เชื้อภักดี ได้แบ่งระดับการป้องกันการเสพยาเสพติด ออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๒.๑) การป้องกันระดับปฐมภูมิ (Primary prevention) หมายถึง การจัดการล่วงหน้าเพื่อป้องกัน การขยายตัวของกาพึ่งยา โดยการจัดสิ่งแวดลอมทางสังคม และจิตวิทยาที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหา และหาทางแก้ไขอย่างเหมาะสม โดยไม่พึ่งพายาเสพติด กิจกรรมด้านการป้องกันต่าง ๆ มุ่งสู่กลุ่มที่ระบอบอยู่ในภาวะเสี่ยงสูง ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน เยาวชน นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด เนื่องจากเยาวชน นักเรียน นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด และมีอยู่ในความดูแลของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ดังนั้นการให้ความรู้ แนวทางป้องกันการใช้ยาเสพติดแก่ บิดา มารดา จึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการให้ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงโดยตรง ดังนั้น บิดา มารดา ผู้ปกครองจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติดังนี้

^{๒๕} ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเชียงใหม่, คู่มือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด, (เชียงใหม่, ๒๕๔๓),

๒.๑.๑) ทราบถึงการเจริญเติบโตของร่างกาย จิตใจของเด็ก ควรอบรม ส่งเสริมเด็กให้มีบุคลิกที่เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ ไม่ตามเพื่อนง่าย และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โดยฝึกตั้งแต่เล็ก เพื่อเป็นการคุ้มกันมิให้บุตรหลานหลงไปในทางที่ผิดเมื่อเพื่อนชักชวน

๒.๑.๒) พิจารณาเอาใจใส่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างของเด็กให้เป็น ประโยชน์ และถูกทาง เช่น การเล่นดนตรี กีฬา อ่านหนังสือ เป็นต้น

๒.๑.๓) ทราบถึงสถานการณ์ โทษพิษภัยของยาเสพติด

๒.๑.๔) เห็นความสำคัญและตระหนักถึงหน้าที่ของพ่อแม่ คือ เลี้ยงดู ลูกให้มีคุณภาพ ให้ความสนใจ ความรัก ความอบอุ่น ให้ความเป็นเพื่อน

๒.๑.๕) บิดามารดาต้องประกอบอาชีพสุจริต ถูกกฎหมาย ไม่เสพยาเสพติด เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน

๒.๒) การป้องกันระดับทุติยภูมิ (Secondary prevention) เป็นการป้องกัน อาการเจ็บป่วยไม่ให้ทรุดลงยิ่งขึ้น โดยมีจุดประสงค์ที่จะวินิจฉัยแรกเริ่ม ค้นหาสาเหตุ และแนวทาง หยุดยั้งหรือเปลี่ยนแปลง แก่ไขพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาให้คลี่คลายลงสู่สถานการณ์ปกติโดยเร็วที่สุด ก่อนที่ผลของปัญหานั้นจะนำไปสู่การใช้ ยาในทางที่ผิดมากขึ้น เช่น ครู อาจารย์ ควรสอดส่องดูแลเด็กในความดูแล หากพบว่ามีการใช้ ยาเสพติดควรรีบพาไปรักษาโดยเร็ว

๒.๓) การป้องกันระดับตติยภูมิ (Tertiary prevention) คือ การกระทำที่ ต่อเนื่องจากการป้องกันระดับที่ ๒ เพื่อจัดหรือระงับการใช้ยาอย่างรุนแรง เป็นการให้บริการระยะ ยาว เพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เสพยาเสพติดภายหลังการบำบัด ให้อยู่ในสังคมได้โดย ไม่ต้องพึ่งพาหรือใช้ยาในทางที่ผิด หรือเป็นการป้องกันการติดยา^{๒๖}

๓) ยุทธศาสตร์ของการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

การรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงปัจจุบัน เป็นโครงการเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน ด้วย การใช้แนวคิดของการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหายาเสพติด และการระดมแนวคิด ด้านการส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิตจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนที่ เกี่ยวข้องด้วยการจัดกิจกรรมรณรงค์ท้องถิ่นและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ทั่วทุกภาค ทุกจังหวัด กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ของการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระดับจังหวัดมีดังต่อไปนี้

๓.๑) การรณรงค์ปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๒) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน

๓.๓) การพัฒนาทักษะชีวิตและเครือข่ายการป้องกันและช่วยเหลือ^{๒๗}

^{๒๖} สุเชษ เชื้อภักดี, ตำราการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด (พิมพ์ครั้งที่ ๑), (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วัชรอินเตอร์ปริ้นตังจำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓.

^{๒๗} กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.tobenumber๑.net/> [๐๑ ตุลาคม ๒๕๕๖].

๔) หลักการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดถ้าจะทำให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้นเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ เป็นระบบ และต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนต่อไปนี้

๕.๑) เตรียมความพร้อมชุมชนโดยสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นปัญหาของทุกคนและทุกฝ่ายต้องมาร่วมมือกัน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน

๕.๒) กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาให้สำเร็จ โดยร่วมกันจัดทำแผนงาน ของชุมชน ซึ่งมีแผนที่แก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง โดยอ้อมและแผนการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน

๕.๓) ลงมือปฏิบัติตามแผนงาน ร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาให้สำเร็จ โดยมีการดำเนินการกับผู้ค้ารายย่อย ผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยง ด้วยความเอื้ออาทร ให้อภัย และให้โอกาสกลับมาสู่การใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุข

๕.๔) เฝ้าระวังติดตาม เติบเวยาม เฝ้าระวังภัยที่อาจเกิด เพื่อไม่ให้ปัญหาที่ชุมชนแก้ไขได้แล้วนั้นกลับมาเกิดซ้ำอีก จึงต้องมีการจัดแบ่งคนคอยสอดส่องดูแลและติดตามสถานการณ์ปัญหาอยู่ตลอดเวลา รวมถึงสมาชิกในชุมชนก็ต้องตระหนักถึงปัญหาและพร้อมที่จะเข้าร่วมแก้ไขอย่างต่อเนื่องด้วย

๕.๕) เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพิ่มเพื่อน เพิ่มข่าย ขยายพลังชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีได้มากขึ้น ดีขึ้นจึงควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างกำลังใจให้ซึ่งกันและกันในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดตลอดจนร่วมกันพัฒนาชุมชนและเครือข่ายให้เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ก็จะช่วยขับเคลื่อนกระบวนการค้ายาเสพติดให้ออกห่างจากชุมชนได้มากยิ่งขึ้น^{๒๘}

จาก ๕ ขั้นตอนนี้ชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนตัวเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามขั้นตอน เพื่อหยุดยั้งและลดระดับการขยายตัวของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ให้อยู่ในระดับที่ควบคุมได้ และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคม ต้องช่วยกันก่อนที่ผลกระทบจากปัญหามาถึงครอบครัวเรา ไม่ใช่ปล่อยให้ป็นหน้าที่ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว พลังชุมชน ต้องลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันเพื่อให้ปัญหาหมดสิ้นไปจากประเทศ

^{๒๘} สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา, ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://nctc.oncb.go.th/new/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๐๗๒:๒๕๕๕-๐๒-๑๐-๐๗-%M-%S&catid=๑๗๓:๒๕๕๕&Itemid=๒๒๙ [๐๑ ตุลาคม ๒๕๕๖].

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ขยายความโดยอ้านักวิชาการ สามารถสรุปได้
ตามตารางที่ ๒.๓ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่, (๒๕๔๗, หน้า ๑๐)	แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๑. การป้องกันในวงกว้าง ๑.๑ การเผยแพร่ข่าวสาร ๑.๒ การให้การศึกษา ๑.๓ การจัดกิจกรรมทางเลือก ๒. การป้องกันในวงแคบ ๒.๑ การฝึกอบรม ๒.๒ การรณรงค์ ๒.๓ การปฏิบัติการทางสังคม ๓. การป้องกันกรณีพิเศษ ๓.๑ การวิเคราะห์ปัญหา ๓.๒ การให้คำปรึกษาแนะนำ ๓.๓ การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว ๓.๔ การให้สุขศึกษา ๓.๕ การให้กำลังใจ ๓.๖ การฝึกอบรมอาชีพ
สุเชษ เชื้อภักดี, (๒๕๔๔, หน้า ๑๓)	ระดับการป้องกันการเสพยาเสพติด ๑. การป้องกันระดับปฐมภูมิ (Primary Prevention) ๒. การป้องกันระดับทุติยภูมิ (Secondary prevention) ๓. การป้องกันระดับตติยภูมิ (Tertiary prevention)
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, (๒๕๔๘)	ยุทธศาสตร์ของการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ๑. การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยม ๒. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
	๓. การพัฒนาทักษะชีวิตและเครือข่าย การป้องกันและช่วยเหลือ
สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา, (๒๕๕๖, ออนไลน์)	หลักการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ๑. เตรียมความพร้อมชุมชน ๒. กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหายา ๓. ลงมือปฏิบัติตามแผนงาน ๔. เฝ้าระวังติดตาม ๕. เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก ชุมชน

๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานีดำรวจภูธรเมืองลำพูน

สถานที่ตั้ง เลขที่ ๑๑ ถนนเจริญราษฎร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒.๔.๑ ประวัติความเป็นมา

สถานีดำรวจภูธรเมืองลำพูน เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ อาคารที่ทำการเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูงหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ทางราชการ ได้จัดสรรงบประมาณมาให้จึงได้ทำการก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตสองชั้นจนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับงบประมาณจัดสร้างอาคารคอนกรีตสองชั้นขึ้นอีกหนึ่งหลังโดยทำทางเชื่อมระหว่างอาคารทั้งสองหลัง สถานีดำรวจภูธรอำเภอเมืองลำพูน มีหัวหน้าสถานีมาแล้วจำนวน ๒๘ นาย มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกอง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๑๓), ตำแหน่งสารวัตรใหญ่ (ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ – ๒๕๓๗) ,ตำแหน่งผู้กำกับการ (ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ – ปัจจุบัน) โดยมี ร้อยตำรวจเอก ปริญา ปริบุญณะ เป็นหัวหน้าสถานี คนแรก มีตำแหน่ง เป็นผู้บังคับกอง และในปัจจุบันมี พันตำรวจเอกปิติชัย บุญมี เป็นผู้กำกับการสถานีดำรวจภูธรเมืองลำพูน

ปัจจุบันสถานีดำรวจภูธรเมืองลำพูน ได้ก่อตั้งสถานีดำรวจภูธรเมืองลำพูน สาขานิคมอุตสาหกรรมขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน เพื่อที่จะให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการจากตำรวจ โดยเปิดให้บริการประชาชนเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ตั้งอยู่ถนนสายสันป่าฝ้าย - บ้านธิ หมู่ที่ ๔ ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน รับผิดชอบพื้นที่ ๓ ตำบล คือ ตำบลศรีบัวบาน ตำบลบ้านกลาง และตำบลมะเขือแจ้

๒.๔.๒ เขตพื้นที่รับผิดชอบสถานีดำรวจภูธรอำเภอเมืองลำพูน

มีเขตพื้นที่รับผิดชอบติดต่อกับสถานีดำรวจภูธร ใกล้เคียง คือ

- ๑) ทิศเหนือ - สถานีดำรวจภูธรสารภี, สถานีดำรวจภูธรสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) ทิศใต้ - สถานีดำรวจภูธรป่าซาง จังหวัดลำพูน
- ๓) ทิศตะวันออก - สถานีดำรวจภูธรบ้านธิ, สถานีดำรวจภูธรแม่ทา จังหวัดลำพูน

๔) ทิศตะวันตก - สถานีตำรวจภูธรหนองตอง อำเภอหางดง สถานีตำรวจภูธรสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

สถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน มีเขตพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๓๖๓.๘ ตารางกิโลเมตร ๑๑ ตำบล ๑๒๕ หมู่บ้าน ๑ เทศบาลเมือง ๑๐ เทศบาลตำบล มีจำนวนประชากรในพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น (ตามทะเบียนราษฎร์) ๘๗,๓๘๓ คน แยกเป็นชาย ๔๐,๒๕๐ คน หญิง ๔๗,๑๓๓ คน (ไม่รวมประชากรแฝงอีก จำนวนประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน) ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ สถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน ปัจจุบัน มีกำลังพล ทั้งสิ้น จำนวน ๒๕๕ นาย แยกเป็น ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน ๑๑๙ นาย ไปช่วยราชการ ๑๑ นาย คงเหลือปฏิบัติจริง ๑๑๒ นาย ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน จำนวน ๑๓๖ นาย ไปช่วยราชการ ๑๖ นาย คงเหลือปฏิบัติจริง ๑๒๐ นาย

๒.๔.๓ สถานภาพ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และอาวุธปืน

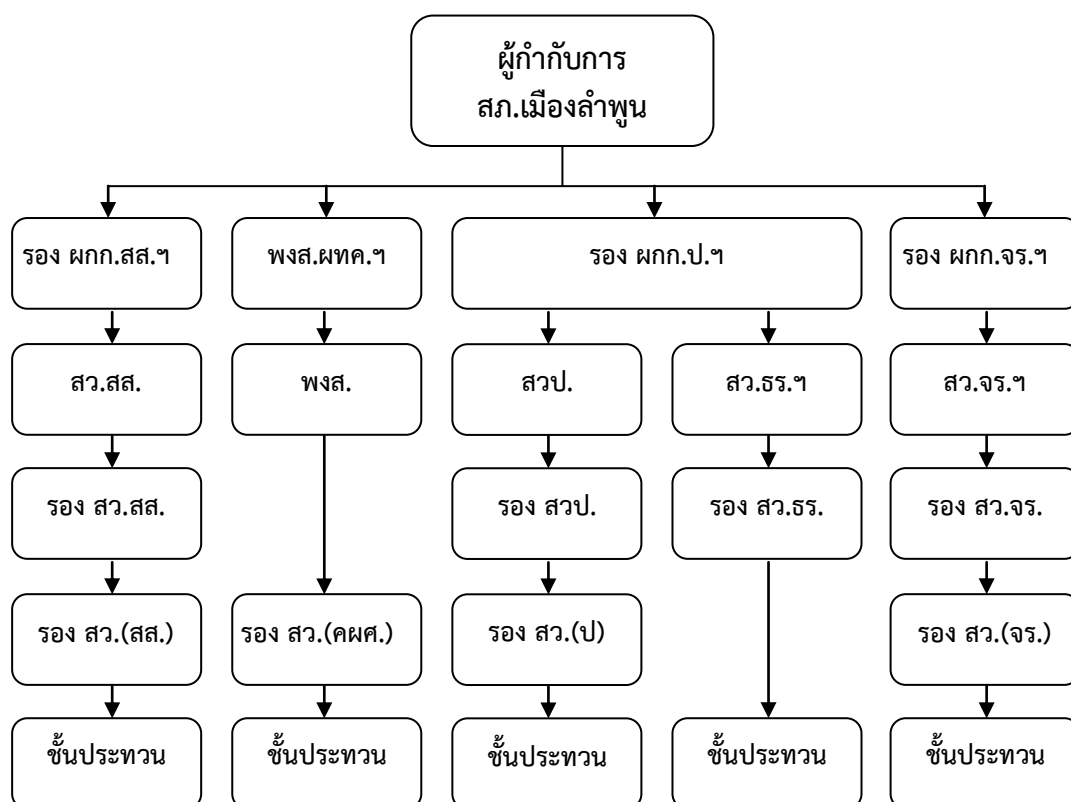
- ๑) รถยนต์ มีจำนวน ๑๖ คัน แยกเป็นใน ส่วน
 - ๑.๑) งานป้องกันปราบปราม จำนวน ๔ คัน
 - ๑.๒) งานจราจร จำนวน ๔ คัน
 - ๑.๓) งานสอบสวน จำนวน ๓ คัน
 - ๑.๔) งานสืบสวน จำนวน ๒ คัน
 - ๑.๕) งานปราบปรามยาเสพติด จำนวน ๑ คัน
 - ๑.๖) งานปราบปรามการโจรกรรมรถ จำนวน ๑ คัน
 - ๑.๗) ประจำตำแหน่ง ผกก.สภ.เมืองลำพูน จำนวน ๑ คัน (รถตู้โดยสาร)
- ๒) รถจักรยานยนต์ มีจำนวน ๕๗ คัน แยกเป็นใน ส่วน
 - ๒.๑) งานป้องกันปราบปราม จำนวน ๔๐ คัน
 - ๒.๒) งานจราจร จำนวน ๑๗ คัน

๒.๔.๔ หน้าที่ความรับผิดชอบ

สถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็น ๕ แผนกงาน ดังนี้

- ๑) งานป้องกันปราบปราม
- ๒) งานสืบสวน
- ๓) งานสอบสวน
- ๔) งานจราจร
- ๕) งานธุรการ

แผนผังการบังคับบัญชา

๒.๔.๕ นโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงาน คณะกรรมการตำรวจแห่งชาติ

การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑) ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้นตามนโยบายรัฐบาล โดยยึด
กฎหมายและหลักนิติธรรม

๒) ปราบปรามจับกุมผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงยาเสพติดในทุกระดับ โดยเน้นผู้ค้า
รายย่อยในชุมชน เครือข่ายและขยายผลการจับกุมทุกราย

๓) ประสานความร่วมมือ เพื่อดำเนินการป้องกันปราบปรามยาเสพติดในเรือนจำ

๔) ดำเนินมาตรการยึดทรัพย์กับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกฎหมาย

๕) ให้ความสำคัญในการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยง โดยการพัฒนาครู
ตำรวจ D.A.R.E.

๖) พัฒนาช่องทางในการแจ้งข่าวสาร ขอร้องเรียน หรือเบาะแส ผ่านทุกช่องทาง
โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยี

๗) แลกเปลี่ยนข่าวสารและประสานความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด

๘) ดำเนินการทางอาญาและวินัยกับข้าราชการตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกั
ยาเสพติดอย่างเด็ดขาด^{๒๙}

๒.๔.๖ การบริหารจัดการโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับชุมชน ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน

เนื่องจากพื้นที่ สภ.เมืองลำพูน เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งมี
โรงงาน อุตสาหกรรมจำนวนมาก และมีประชากรแฝง ซึ่งเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการผู้ค้าขาย
ตลอดจนผู้อยู่ระหว่างรองานเข้ามาพักอาศัย ตามที่พักเชิงพาณิชย์ในพื้นที่มากกว่า ๖๐,๐๐๐ คน
ทำให้เกิดสภาพคล่องทางด้านเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้น
ตามประชากรดังกล่าว รวมถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากสถานการณ์ในช่วง ๖ เดือน
ที่ผ่านมา การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ สภ.เมืองลำพูน ยังคงมีการแพร่ระบาด
อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่ ต.บ้านกลาง ซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมฯ รวมถึง ต.เหมืองง่า
ต.มะเขือแจ้ ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียง เป็นที่ตั้งของที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ ที่ผู้ค้ายาเสพติด

มักอาศัยเช่าอยู่ตามหอพักต่างๆ และใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งพักและ
จำหน่ายยาเสพติด สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด มีการแพร่ระบาดของยาบ้า ซึ่งมีแนวโน้ม
ว่าจะสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใช้แรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมฯ

แนวทางในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของ สภ.เมืองลำพูน มีการจัด
ชุดปฏิบัติการปราบปราม ยาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะจำนวน ๑ ชุด (ส.๑ ป.๙) และวางแนวทางใน
การดำเนินการ ดังนี้

๑) ปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดรายสำคัญ เครือข่ายรายย่อยผู้มีอิทธิพล
ผู้ให้การสนับสนุน หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนพัวพัน หรือมีพฤติกรรม
เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒) ปราบปรามการค้า แพร่ระบาดของยาเสพติด ในหมู่บ้าน / ชุมชน เป้าหมาย และ
ดำเนินการ ตามข้อร้องเรียน ทั้งนี้เพื่อลดความเดือดร้อนของประชาชน

๓) ตั้งด่านตรวจค้นเพื่อสกัดกั้น และปราบปราม จับกุมการลักลอบลำเลียง
ยาเสพติดตามเส้นทางสายหลัก และรองในพื้นที่

๔) บูรณาการร่วมกับทาง ศพส.อ.เมืองลำพูน จัดทำประชาคม เพื่อคัดกรอง
แยกประเภทความผิดผู้เสพนำสู่ระบบบำบัดรักษาฟื้นฟู ในสถานบำบัดของรัฐ

๕) ร่วมกับแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดลำพูน สาธารณสุขจังหวัดลำพูน
ออกสุ่มตรวจค้นหาผู้เสพนในบริษัท ฯ หรือโรงงานต่างๆ ในเขตพื้นที่ โดยให้ทางบริษัท ฯ หรือโรงงาน
นำผู้เสพเข้าสู่การบำบัดแบบสมัครใจ

^{๒๙} สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, นโยบายบริหารราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๕), หน้า ๓๕.

๒.๔.๗ สถิติการจับกุมยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน

สถิติข้อมูล ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ สรุปลักษณะการแก้ปัญหาเสพติดของจังหวัดลำพูน (๑ ต.ค. ๕๕ – ๓๐ ก.ย. ๕๕)^{๓๐}

ตารางที่ ๒.๔ แสดงสถิติข้อมูลสรุปลักษณะการแก้ปัญหาเสพติด

กลุ่มข้อมูล	ผลการจับกุม (คน)
จำหน่าย	๔๓๔
ครอบครอง	๔๒๗
เสพ	๔๑๕
รวม	๑,๒๗๖

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญา และดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้

กฤษฎากรณ์ ยุงทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ”การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจ้ว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจ้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจ้ว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลนาจ้ว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาจ้วอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ

^{๓๐} ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดจังหวัดลำพูน, สถิติข้อมูล ปีงบประมาณ ๒๕๕๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.lamphundrug.go.th/data.html> [๐๑ ตุลาคม ๒๕๕๖].

พิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนที่เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลนางั่ว โดยที่ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนให้ได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลนางั่วเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาในปีถัดไป

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าประชาชนได้ผลจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนางั่ว ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากเทศบาลตำบลนางั่ว ได้จัดทำแผนงาน โครงการที่มีลักษณะเป็นวัสดุสิ่งของเช่นเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนทั้งโดยทางปฏิบัติงานประจำวันของประชาชนรวมถึงเป็นแนวทางในการเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่าการดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะคิดว่าจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพราะจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการเทศบาลตำบลนางั่ว ให้มีประสิทธิภาพแก่ประชาชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เทศบาลนางั่ว ได้เปิดโอกาสให้ท่านเข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชน ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลนางั่ว^{๓๑}

ข้อผูก ไซยมงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการช่วยเหลือผู้พิการจากโรคหลอดเลือดสมอง ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการช่วยเหลือผู้พิการจากโรคหลอดเลือดสมองที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและความต้องการของผู้พิการจากโรคหลอดเลือดสมองและผู้นำชุมชนได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการให้บริการสาธารณสุขในชุมชน ด้านร่างกายและจิตใจและด้านเจตคติของสมาชิกในชุมชนต่อผู้พิการและเจตคติของผู้พิการต่อตนเอง ผลการศึกษารังนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการช่วยเหลือผู้พิการ โรคหลอดเลือดสมองโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการมีส่วนร่วม ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้พิการ จากโรคหลอดเลือดสมองและ

^{๓๑} กฤษฎากรณ์ ยุงทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว”, *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (รัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์), ๒๕๕๕.*

ผู้นำชุมชน ในลักษณะร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการสนทนากลุ่มเพื่อหาปัญหาและความต้องการและข้อเสนอแนะทางการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้พิการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการ สอดคล้องกับนโยบายของชุมชนและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมที่ เกิดขึ้นจากการศึกษานี้จัดเป็นกระบวนการตาม The Sampan Framework of Practice เพื่อให้ ผู้พิการบรรลุผลลัพธ์สุดท้าย คือผู้พิการสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ช่วยให้เกิดเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้และส่งเสริมสังคมสุขภาวะต่อไป^{๓๒}

ยุธนา แดงนุ้ย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ”การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาล ตามตัวแปร ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่พักอาศัย การเป็นสมาชิกกลุ่ม และความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนา และประมวลปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลและการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ / ดำเนินการและด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม และระยะเวลาที่พักอาศัยไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ส่วนตัวแปรความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนามีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนา อยู่ในระดับสูงมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพงมากที่สุด รองลงมาคือ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจแผนพัฒนาอยู่ในระดับต่ำมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาอุปสรรค มีเพียงประชาชนส่วนน้อยที่มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องแผนพัฒนา ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนในโครงการต่าง ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ ทำงานไม่ค่อยได้ร่วมในกิจกรรม ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์จากเทศบาล อย่างครอบคลุมทุกชุมชน ประชาชน คณะกรรมการการตรวจสอบและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลงานโครงการต่าง ๆ ไม่กระทำการติดตามอย่างต่อเนื่อง^{๓๓}

ดวงเตี๊ยะ กันทะคำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ”การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ” มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษามาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเด็กและเยาวชน และการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วม

^{๓๒} ช่อผกา ไชยมงคล, “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการช่วยเหลือผู้พิการจากโรคหลอดเลือดสมอง ตำบลสันป่าเปา อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๓.

^{๓๓} ยุธนา แดงนุ้ย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล”, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๕๑.

ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมาก และความเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้ผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการปราบปรามยาเสพติดที่ผ่านมา ในปี ๒๕๔๖-๒๕๔๙ การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง จำนวนผู้ค้าลดลง ผู้เสพลดลง^{๓๔}

วิโรจน์ ชำนาญการ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเด็กและเยาวชน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมาก และความเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้ผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน^{๓๕}

สมเกียรติ วอนเพียร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลสารอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนาเทศบาลตำบลสารอง และสามารถสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลสารองที่มาใช้บริการ ของเทศบาลตำบลสารอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่ของเทศบาลตำบลสารองที่มาใช้บริการ จำนวน ๑๕๐ คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลสารอง โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในการปฏิบัติงาน ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมใน

^{๓๔} ดวงเต็ด กันทะคำ, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐.

^{๓๕} วิโรจน์ ชำนาญการ, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๙.

การประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารอยู่ในระดับต่ำสุด^{๓๖}

พระโกศล มณีนटना (ณัฐม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมือง บางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนากโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก การดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๓ คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาชุมชน ด้านการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ

๒) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนากโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้แก่ อายุ, สถานภาพ และ ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

^{๓๖} สมเกียรติ วอนเพียร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลสารอง อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์”, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา), ๒๕๕๓.

๓) ปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร พบว่า ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ไม่มีเวลา ขาดแรงจูงใจ ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดเงินทุนในการดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และประชาชนคิดว่าเป็นเรื่องหน้าที่ของหน่วยงานของเทศบาล^{๓๗}

สุเชษฐ์ ชัยวิจิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านจุฬาภรณ์พัฒนา ๔ ตำบลกุหลาบ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) บริบทชุมชนบ้านจุฬาภรณ์พัฒนา ๔ ๒) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ๓) ระดับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน และ ๔) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ หัวหน้าครอบครัว ๓๓๑ คน กลุ่มตัวอย่าง ๑๘๐ คน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ๑) บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา ๔ ประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญคือ ที่ตั้ง อาณาเขต สภาพทางเศรษฐกิจ ประชากร รวม ๔๒๔ คน เป็น ชาย ๒๒๙ คน หญิง ๑๙๕ คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลัก คือ ทำสวนยางพารา ปลูกน้ำมัน ในการพัฒนาประชาชนได้มีส่วนในการจัดทำแผนชุมชน ๒) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๙ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สอดคล้องกับภาพรวมทุกด้าน ๓) ระดับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สอดคล้องกับภาพรวมทุกด้าน และ ๔) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕^{๓๘}

สมเกียรติ ตันตวงค์วานิช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนในเขตลาดกระบัง ทั้ง ๓ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ๒) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด

^{๓๗} พระโกศล มณีนटना (ณัฐ), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร”, **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๓๘} สุเชษฐ์ ชัยวิจิต, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านจุฬาภรณ์พัฒนา ๔ ตำบลกุหลาบ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา”, **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), ๒๕๕๕.

กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเขตลาดกระบัง ๓) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในการจัดกิจกรรมให้กับชุมชนเขตลาดกระบัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๗๖๖ คน เป็นประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๕ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA : F-test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยสรุปว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นลำดับที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ตามระยะเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายข้อพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง ตามอายุของประชาชนต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๓๙}

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหายาเสพติดมีสาเหตุแตกต่างกันในสังคม หรือชุมชนต่าง ๆ การป้องกันที่เหมาะสมจึงย่อมต้องแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้กลุ่มบุคคลเป้าหมายของมาตรการป้องกัน ย่อมมีสภาพด้านบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องเลือกมาตรการป้องกันที่เหมาะสม สำหรับการศึกษาวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมมาเป็นแนวทางศึกษาวิจัย ซึ่งรายละเอียดสรุปได้ดังต่อไปนี้

ศุภร ชินะเกตุ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาระดับพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ๒) เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ สภาพครอบครัว สถานที่อยู่อาศัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน และ ๓) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๔ คน ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

^{๓๙} สมเกียรติ ดันติวงศ์วานิช, “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง”, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง), ๒๕๕๐.

- ๑) พฤติกรรมป้องกันยาเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับมาก
- ๒) ปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านทักษะชีวิต และด้านการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
- ๓) ปัจจัยด้านครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว
- ๔) ปัจจัยด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา ด้านการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติด และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน
- ๕) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
- ๖) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิตและการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดได้ ร้อยละ ๓๒.๘^{๔๐}

อุทัย เอี่ยมศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของพนักงานภาครัฐ และประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจ ของพนักงานภาครัฐ และประชาชนต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด ๒) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติดกับการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาเสพติด การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากพนักงานภาครัฐ และประชาชน ในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๐๖ คน และใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป คำนวณหาค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ Anova (F-test) ทดสอบสมมติฐานโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ผลการวิจัยพบว่า

- ๑) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ ๗๐.๔) ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี (ร้อยละ ๓๐.๖) ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย-ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มากที่สุด (ร้อยละ ๔๙.๐) และส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๔๒.๗)
- ๒) ระดับการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาเสพติดของพนักงานภาครัฐและประชาชน ต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง

^{๔๐} ศุกร ชินะเกตุ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๕๓.

๓) ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล แต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๒ โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด (Mean=๓.๓๐)

๔) ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล แต่ละกลุ่มมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๐ โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด (Mean=๒.๔๑)

๕) จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๓ และพบว่าเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด (Mean=๓.๓๐)

๖) จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในการความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และพบว่าเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด (Mean=๒.๔๑)^{๔๑}

สุพิศ จันทะพิงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกระบวนการประชาสังคม : ศึกษากรณีบ้านเขาโคกแผ่น ตำบลท่านบ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการเคลื่อนไหวทางสังคม กระบวนการก่อตัวของประชาสังคม กลไกดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พื้นที่เป้าหมายคือ หมู่ที่ ๒ บ้านเขาโคกแผ่น ตำบลท่านบ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ตัวผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ (Snowball technique) ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วย การตรวจสอบสามเส้า ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หมู่บ้านเขาโคกแผ่นเป็นหมู่บ้านชนบท มีวิถีชีวิต แบบเกษตรกรรม ในอดีตหมู่บ้านนี้เคยเป็นที่หลบซ่อนของโจรขโมยและของที่ถูกลักขโมยมา ชาวบ้านขาดความสามัคคี มีการเสพติดกัญชา สุราและบุหรี่ยุคปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เกิดการแพร่ระบาดของยาบ้าในหมู่บ้าน จึงเกิดกระบวนการก่อตัวของชุมชน เป็นประชาสังคมเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้าน กลไกดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มจากผู้นำชุมชน และกรรมการหมู่บ้าน ให้ข้อมูลแก่ กลุ่มผู้ปกครองผู้เสพยา จนเกิดความตระหนักและมีความคิดที่จะร่วมกันดำเนินงานเพื่อตอบสนอง การแก้ปัญหา^{๔๒}

^{๔๑} อุทัย เอี่ยมศรี, "การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของพนักงานภาครัฐ และประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล กรณีศึกษา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี", การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี), ๒๕๕๓.

^{๔๒} สุพิศ จันทะพิงค์, "การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกระบวนการประชาสังคม : ศึกษากรณีบ้านเขาโคกแผ่น ตำบลท่านบ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์", วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๔.

อุมพร นาคณาคุปต์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การป้องกันยาเสพติดในชุมชน ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต การจดบันทึกภาคสนาม รวมทั้งศึกษาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า การเสพยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม พบในผู้ที่มีอาชีพการงานที่ต้องใช้แรงงานหนักมีการเสพยาบ้า เพื่อช่วยให้มีแรงสามารถทำงานได้ปริมาณมาก และในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นที่พบว่า มีการเสพยาบ้ามากขึ้น การป้องกันยาเสพติดชุมชนตำบลนครชุม ในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้านพบว่า เริ่มมีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดภายหลังได้รับนโยบายจากทางราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา ได้แก่ การกวดขันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการประกาศให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบโทษและพิษภัยยาเสพติดและการว่ากล่าวตักเตือนลูกหลานให้หลีกเลี่ยงจากยาเสพติด โดยสอดแทรกความรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติดในการแสดงธรรมวันสำคัญทางศาสนา การอบรมเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียน และมีการป้องกันไม่ให้มีการเสพยาเสพติดในวัดโดยการชักประวัติการเสพยาเสพติดก่อนที่จะอุปสมบท การเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดพระลูกวัด^{๔๓}

ไพโรจน์ จูฑอนอม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพลทหารที่เข้ามารับการฝึกในหลักสูตรทหารใหม่ : ศึกษากรณี ณ ศูนย์ฝึกทหารใหม่ กองทัพเรือ” ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เกิดจากการอยากลองมากกว่าอย่างอื่น ๆ จึงส่งผลทำให้มีพฤติกรรมในด้านสังคมกับการกระทำผิดในด้านต่าง ๆ คือ เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาอาชญากรรม และการกระทำความผิดอื่น ๆ ตามกฎหมาย ส่วนพฤติกรรมในด้านส่วนตัวซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง และครอบครัว คือ เสียนาคต เสียเงิน เสียสุขภาพ เสียความไว้วางใจจากบุคคลอื่น ทำให้ผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วม สร้างพลังในพฤติกรรม การป้องกันยาเสพติด ระดมพลังทางสังคมค้นหาผู้เสพยาเสพติด และนำส่งเข้าควบคุมบำบัดรักษา และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การสร้างกระแสการต่อต้านยาเสพติดให้เห็นถึงโทษ และพิษภัยและทราบถึงความผิดต่าง ๆ โดยการยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน และในสุดท้ายจะต้องมีการตรวจสอบและการติดตามเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการคือ พลทหารใหม่แต่ละผลัดที่เข้ามารับการฝึกในหลักสูตรทหารใหม่ปลอดภัยจากยาเสพติดและกลายเป็นพื้นที่สีขาวที่ปลอดภัยจากยาเสพติด อันจะทำให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงานโดยตรง และกองทัพเรือได้เป็นอย่างดีต่อไป^{๔๔}

^{๔๓} อุมพร นาคณาคุปต์, “การป้องกันยาเสพติดในชุมชน ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๒.

^{๔๔} ไพโรจน์ จูฑอนอม, “การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพลทหารที่เข้ามารับการฝึกในหลักสูตรทหารใหม่ : ศึกษากรณี ณ ศูนย์ฝึกทหารใหม่ กองทัพเรือ”, *รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๙.

ประมวล ศรีทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัวหมู่บ้านในการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีระดับการมีส่วนร่วมเป็นลำดับที่หนึ่ง กิจกรรมการเข้าร่วมรณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทางราชการ กิจกรรมการได้อบรมชี้แนะสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจโทษและพิษภัยของยาเสพติด และให้ห่างไกลยาเสพติด มีระดับการมีส่วนร่วมเป็นลำดับรองลงมาตามลำดับกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการควบคุมสถานบริการ และแหล่งมั่วสุมยาเสพติด มีระดับการมีส่วนร่วมเป็นลำดับสุดท้ายสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ พบว่าเพศชาย ผู้มีอายุระหว่าง ๓๖-๖๐ ปี ผู้มีการศึกษาสูง ผู้มีรายได้สูง และผู้มีอาชีพรับราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจและลูกจ้าง มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่าทุกกลุ่ม^{๔๕}

ตารางที่ ๒.๕ สรุปงานจากการสังเคราะห์การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจั่ว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์	กฤษฎากรณ์ ยุงทอง (มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เพชรบูรณ์)	๒๕๕๕	คุณภาพ	พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลนาจั่ว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนจัดทำแผนงาน และเข้าร่วมประชุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผน

^{๔๕} ประมวล ศรีทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์”, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๒	การพัฒนาแนว ทางการมีส่วนร่วม ของผู้นำชุมชนใน การช่วยเหลือผู้พิการ จากโรคหลอดเลือด สมอง ตำบลสันป่าเป้า อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	ช่อผกา ไชย มงคล (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่)	๒๕๕๓	คุณภาพ	พบว่าปัญหาและ ความต้องการของผู้พิการ จากโรคหลอดเลือดสมอง และผู้นำชุมชนได้แก่ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการให้บริการ สาธารณสุขในชุมชน ด้านร่างกายและจิตใจและ ด้านเจตคติของสมาชิกใน ชุมชนต่อผู้พิการและ เจตคติของผู้พิการต่อตนเอง
๓	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนใน แผนพัฒนาเทศบาล ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล	ยุธนา แดงนุ้ย (มหาวิทยาลัย ทักษิณ)	๒๕๕๑	คุณภาพ	พบว่า ตัวแปรระดับ การศึกษา การเป็นสมาชิก กลุ่ม และระยะเวลาที่พัก อาศัยไม่มีผลต่อการมีส่วน ร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ส่วนตัวแปรความรู้ ความเข้าใจในแผนพัฒนา มีผลต่อการมีส่วนร่วมใน แผนพัฒนาเทศบาลโดย ประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจในแผนพัฒนา อยู่ในระดับสูง มีส่วนร่วม ในแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลกำแพงมากที่สุด
๔	การมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชนใน การแก้ปัญหายาเสพติด ในกลุ่มเด็กและ เยาวชนในตำบลปง แสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	ดวงเต๋ต กันทะคำ (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่)	๒๕๕๐	ปริมาณ/ คุณภาพ	พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็ก และเยาวชน อยู่ในระดับ มาก และความเห็นเกี่ยวกับ มาตรการแก้ไขปัญหายา เสพติด ในเด็กและ

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
					เยาวชนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน
๕	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	วิโรจน์ ชำนาญการ (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่)	๒๕๔๙	ปริมาณ/ คุณภาพ	ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมาก และความเห็นเกี่ยวกับ มาตรการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเด็กและ เยาวชนของผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วย อย่างยิ่งในการที่จะช่วยกัน แก้ไขปัญหายาเสพติดใน กลุ่มเด็กและเยาวชน
๖	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ บริหารงานของ เทศบาลตำบลสารอง อำเภอท่าม่วง จังหวัด กาญจนบุรี	สมเกียรติ วอนเพียร (มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้าน สมเด็จ เจ้าพระยา)	๒๕๕๓	ปริมาณ	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการ บริหารงานของเทศบาล ตำบลสารอง โดยภาพรวม ทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า การมี ส่วนร่วมต่อการบริหารงาน ในการปฏิบัติงาน อยู่ใน ระดับสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วม

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
					ร่วมในการวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการ บริหารงานอยู่ในระดับ ต่ำสุด
๗	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ พัฒนาชุมชนของ เทศบาลเมืองบางมูล นาก อำเภอบางมูล นาก จังหวัดพิจิตร	พระโกศล มณีรัตน (ญีม) (มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลง กรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๔	ปริมาณ/ คุณภาพ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนของ เทศบาลเมืองบางมูลนาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการ วางแผนพัฒนาชุมชน ด้านการดำเนินงานพัฒนา ชุมชน ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และด้านการ ประเมินผล ปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และไม่ให้ ความสำคัญเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ไม่มี เวลา ขาดแรงจูงใจ ขาดการ ประชาสัมพันธ์ และขาด เงินทุนในการดำเนินการ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน และ ประชาชนคิดว่าเป็นเรื่อง หน้าที่ของหน่วยงานของ เทศบาล

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๘	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ จัดทำแผนชุมชนบ้าน จุฬาภรณ์พัฒนา ๔ ตำบลกุแหระ อำเภอ ทุ่งใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช	สุรเชษฐ์ ชัยวิชิต (มหาวิทยาลัย ราชภัฏ พระนคร)	๒๕๕๕	ปริมาณ	พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชนโดยภาพรวม การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผน ชุมชนอยู่ในระดับปาน กลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๙ เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า สอดคล้องกับภาพรวมทุก ด้าน ส่วนระดับปัญหาและ อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชนและ ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับ การมี ส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนชุมชน อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สอดคล้องกับ ภาพรวมทุกด้าน
๙	การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของ ประชาชนในชุมชน ลาดกระบัง	สมเกียรติ ตันติวงศ์ วณิช (สถาบัน เทคโนโลยี พระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)	๒๕๕๐	ปริมาณ	พบว่า การมีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมของ ประชาชนในชุมชนเขต ลาดกระบัง ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มาก โดยด้านการมีส่วน ร่วมในการปฏิบัติการเป็น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก และเป็นลำดับที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมของประชาชนใน

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
					ชุมชนเขตลาดกระบัง ตามระยะเวลาที่เข้าร่วม กิจกรรมของประชาชน ต่างกัน เมื่อพิจารณาใน ภาพรวมและรายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕
๑๐	ปัจจัยที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมป้องกันยา เสพติดของนักเรียน ระดับ ประกาศนียบัตร วิชาชีพ สังกัด อาชีวศึกษา จังหวัด ราชบุรี	ศุกร ชินะเกตุ (มหาวิทยาลัย ศิลปากร)	๒๕๕๓	คุณภาพ	ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมป้องกันยาเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลโดย รวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ปัจจัยด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง การได้รับ การสนับสนุนทางสังคม จากสถานศึกษา การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้ เกี่ยวกับยาเสพติด สามารถ ร่วมกันทำนายพฤติกรรม การป้องกันยาเสพติดได้ ร้อยละ ๓๒.๘
๑๑	การมีส่วนร่วม และ ความพึงพอใจของ พนักงานภาครัฐ และ ประชาชนใน การแก้ไขปัญหา เสพติดของรัฐบาล	อุทัย เอี่ยมศรี (มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี)	๒๕๕๓	ปริมาณ	พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจใน การแก้ไขปัญหาเสพติด ของพนักงานภาครัฐและ ประชาชน ต่อการแก้ไข ปัญหาเสพติด อยู่ใน

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
	กรณีศึกษา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี				ระดับปานกลาง จาก การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในการความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และพบว่าเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดมากที่สุด
๑๒	การแก้ไขปัญหา ยาเสพติดโดยกระบวนการประชาสังคม : ศึกษากรณีบ้านเขาโคกแฝน ตำบลห่านบ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดเชียงใหม่	สุพิศ จันทะพิงค์ (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่)	๒๕๔๔	ปริมาณ	พบว่า หมู่บ้านเขาโคกแฝน เป็นหมู่บ้านชนบท มีวิถีชีวิต แบบเกษตรกรรม ในอดีตหมู่บ้านนี้เคยเป็นที่หลบซ่อนของโจรขโมยและของที่ถูกลักขโมยมา ชาวบ้านขาดความสามัคคี มีการเสพติดกัญชา สุรา และบุหรื ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เกิดการแพร่ระบาดของยาบ้าในหมู่บ้าน จึงเกิดกระบวนการก่อตัวของชุมชน เป็นประชาสังคม เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของหมู่บ้าน กลไก ดำเนินการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเริ่มจากผู้นำชุมชน และกรรมการหมู่บ้านให้ข้อมูลแก่กลุ่มผู้ปกครองผู้เสพยา จนเกิดความ

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
					ตระหนักและมีความคิดที่จะร่วมกันดำเนินงานเพื่อตอบสนอง การแก้ปัญหา
๑๓	การป้องกันยาเสพติดในชุมชน ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร	อุมพร น้ำ คณาคุปต์ (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่)	๒๕๔๒	ปริมาณ/ คุณภาพ	พบว่า การเสพยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม พบในผู้ที่มีอาชีพการงานที่ต้องใช้แรงงานหนัก มีการเสพยาบ้าเพื่อช่วยให้มีแรงสามารถทำงานได้ปริมาณมาก และในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นที่พบว่า มีการเสพยาบ้ามากเช่นกัน
๑๔	การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของ พลทหารที่เข้ามารับ การฝึกในหลักสูตร ทหารใหม่ : ศึกษา กรณี ณ ศูนย์ฝึก ทหารใหม่ กองทัพเรือ	ไพโรจน์ จูณอม (มหาวิทยาลัย บูรพา)	๒๕๔๙	ปริมาณ	พบว่า สาเหตุของการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเกิดจากการอยากลองมากกว่าอย่างอื่น ๆ จึงส่งผลทำให้มีพฤติกรรมในด้านสังคมกับการกระทำผิดในด้านต่าง ๆ คือ เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน การศึกษา ปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิดอื่น ๆ ตามกฎหมาย ส่วนพฤติกรรมในด้านส่วนตัวซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง และครอบครัว คือ เสียนาคตเสียเงิน เสียสุขภาพ เสียความไว้วางใจจากบุคคลอื่น ทำให้ผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แนวทางในการป้องกันและ

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ)

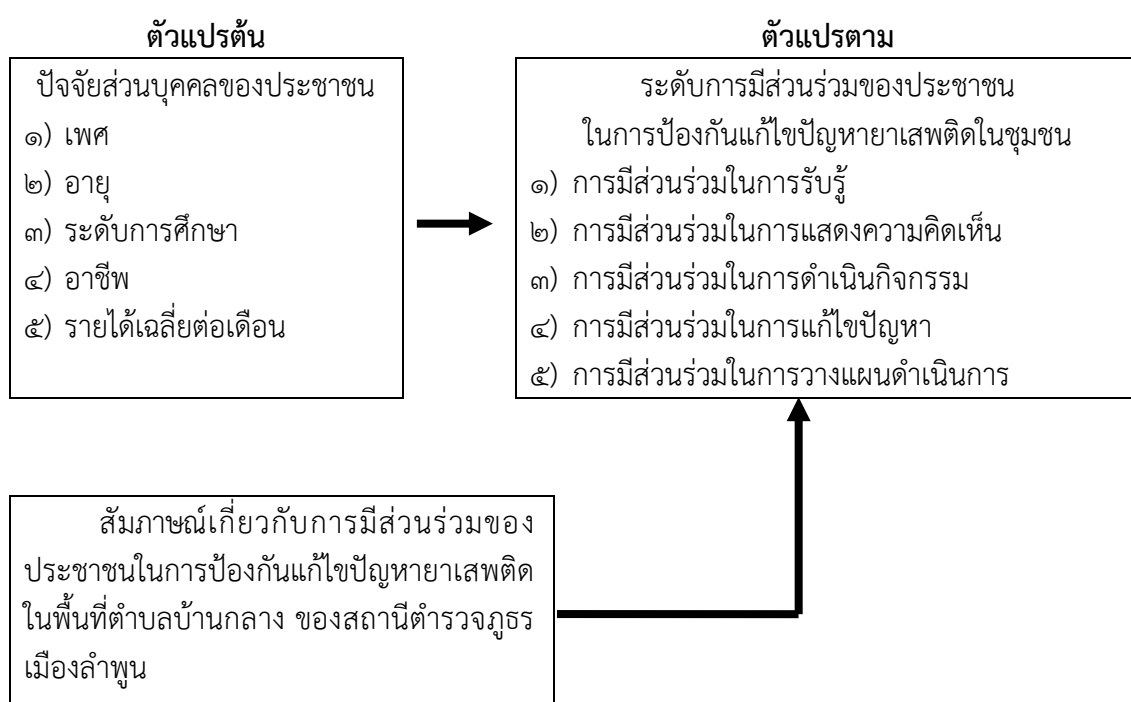
ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/ หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
					แก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความตระหนัก และ การมีส่วนร่วม สร้างพลังใน พฤติกรรมป้องกันยา เสพติด ระดมพลังทาง สังคมค้นหาผู้เสพยาเสพติด และนำส่งเข้าควบคุม บำบัดรักษาและฟื้นฟู สภาพร่างกายและจิตใจ
๑๕	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ ป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอ ดอนจาน จังหวัด กาฬสินธุ์	ประมวล ศรีทอง (มหาวิทยาลัย บูรพา)	๒๕๔๗	ปริมาณ	พบว่า ภาพรวมการมีส่วน ร่วมของประชาชนใน การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดอยู่ใน ระดับมาก โดยกิจกรรม การปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกใน ครอบครัวหมู่บ้านในการไม่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีระดับการมีส่วนร่วมเป็น ลำดับที่หนึ่ง กิจกรรม การเข้าร่วมรณรงค์ การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของทาง ราชการ กิจกรรมการได้ อบรมชี้แนะสมาชิกใน ครอบครัวให้เข้าใจโทษและ พิษภัยของยาเสพติด และ ให้ห่างไกลยาเสพติด มีระดับการมีส่วนร่วมเป็น ลำดับรองลงมาตามลำดับ

๒.๓ กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไข ยาเสพติด โดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาที่กำหนดมาจากตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ดังนี้

๒.๓.๑ ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

๒.๓.๒ ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย